

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **X.Y., M. H. i B. Ł.** oskarżonych o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw.
z art. 294 § 1 k.k. i inne

w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 5 grudnia 2023 r.,

po rozpoznaniu wniosku prokuratora Prokuratury Rejonowej Sosnowiec-Północ
w Sosnowcu z 2 października 2023 r. przekazanego przez Sąd Okręgowy
w Sosnowcu postanowieniem z 9 listopada 2023 r. sygn. IV K 80/22 o przekazanie
sprawy innemu sądowi równorzędnemu

na podstawie art. 37 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

nie uwzględnić wniosku prokuratora.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Sosnowcu postanowieniem z 9 listopada 2023 r. sygn. IV K 80/22 na podstawie art. 37 § 2 k.p.k. przekazał do Sądu Najwyższego wniosek z 2 października 2023 r. Prokuratora Prokuratury Rejonowej Sosnowiec-Północ w Sosnowcu o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Sosnowcu sygn. IV K 80/22, dotyczącej **X.Y., M. H. i B. Ł.** oskarżonych o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. innemu sądowi równorzędnemu.

W uzasadnieniu swojego wniosku prokurator wskazał następujące okoliczności, które w jego ocenie przemawiają za koniecznością zmiany sądu w celu ochrony dobra wymiaru sprawiedliwości:

1. postępowanie sądowe dotyczy zdarzeń historycznych z 2010 r., a sprawa zawisła przed sądem od dnia 31 grudnia 2013 r., a zatem proces sądowy trwa 10 lat, czego nie uzasadnia ani skomplikowany charakter sprawy, ani liczba czynności procesowych do wykonania,
2. w sprawie karnej orzekało dotychczas pięciu sędziów (co do jednego z nich - przedostatni - złożono wniosek o wyłączenie z uwagi na naruszenie prawa do sądu), wszyscy sędziowie pochodzili z jednego Sądu Okręgowego w Katowicach obecnie w sprawie orzeka sędzia, która przed utworzeniem sosnowieckiego Sądu Okręgowego była podległa służbowo sędziemu, co do którego złożono wniosek o wyłączenie, a zatem zachodzi obawa, że ta okoliczność ma wpływ na samą sprawę, jak również na negatywne nastawienie do prokuratora (uprzednio wnioskującego o wyłączenie) - poparciem tej tezy jest ocena zachowania Sędziego wobec prokuratora podczas rozpraw w postaci gestów i werbalnie,
3. w sprawie orzeczenia incydentalne na etapie postępowania przygotowawczego i sądowego wydawał Sąd, w którego składzie byli sędziowie obecnie orzekający w Sądzie Okręgowym w Sosnowcu,
4. świadek A. F. podczas rozprawy wyraził swoją negatywną opinię i niezadowolenie z opieszałości wymiaru sprawiedliwości w tej konkretnej 10-letniej sprawie, wskazując dla porównania, że w innych sprawach procesy toczą się sprawnie i szybko (np. w krakowskim sądzie), podobne stanowisko wypowiedzieli świadkowie D. G. i R. R.,
5. świadek I. R. podczas swoich zeznań odniosła się zdecydowanie negatywnie co do sposobu procedowania i zachowania poprzedniego sędziego, co do którego złożono wniosek o wyłączenie, dalej wskazała, że obecnie ma poważne wątpliwości co do obiektywnego rozpoznania tej sprawy,
6. obecnie trwający proces sądowy rozpoczął się od posiedzenia organizacyjnego, które nic nie wniosło do sprawy (brak zaplanowania dalszego toku procesu), dalej, obecnie, zachodzi konieczność odczytywania poprzednich zeznań (wielokrotnych i obszernych protokołów), niestety to powoduje, że pojawiające się sprzeczności nie są wyłapywane i weryfikowane przez Sąd, a jedynie mechaniczne odczytywane np. zeznania

R. R. i D. G., w procesie nie ujawnia się na bieżąco wniosków dowodowych i nie podejmuje się decyzji co do ich rozstrzygnięcia, co sprawia wrażenie braku kontroli nad sprawą, brakiem woli co do jej rzetelnego rozpoznania, zachodzi wrażenie/obawa, że w obecnie trwającym procesie, sąd nie zapoznał się z aktami sprawy, brak jest jakichkolwiek pytań merytorycznych zmierzających do ustalenia np. czy w sprawie oszustwa jest szkoda i w jakiej wysokości, a zatem nie są realizowane wytyczne sądu kasatoryjnego, te przykładowe mankamenty prowadzą do wniosku, że sprawa prowadzona jest wadliwie, Sąd wyznaczył wokandy do końca 2023 r. w ten sposób, że jedna wokanda przypada po upływie 35 dni - nie jest to zapewne dbanie o dobro wymiaru sprawiedliwości - wręcz przeciwnie, obecnie Sąd ewidentnie proceduje nierzetelnie co do wyliczenia wartości szkody - co niejednokrotnie podkreśla wobec uczestników postępowania, a zatem brak mu obiektywizmu, a to szkodzi w dobro wymiaru sprawiedliwości. Na poparcie tych tez prokurator wskazał, że Sąd proceduje na rozprawie bez wszystkich akt sprawy, nie okazuje świadkom dokumentów z akt choć wskazują oni, że ich nie pamiętają, wniosek prokuratora o okazanie wskazanych dokumentów wzbudził w Sądzie konsternację, bo Sąd nie był zorientowany, że takie dokumenty są w aktach i gdzie się mniej więcej znajdują, Sąd nie rozpoznał od miesięcy wniosku dowodowego pełnomocnika o okazanie nagrania dźwięku świadka z oskarżonymi, wskazując, że sąd kasatoryjny tego nie nakazał, choć jest to standardowa czynność procesowa, wykazując się złą wolą co do obiektywnego rozpoznania tej sprawy,

7. oskarżonym w sprawie jest osoba (X.Y.. - prawnik), która zatrudnia w strukturach swojej firmy windykacyjnej [...] lub zleca działania w sprawie dla byłych sędziów, prokuratorów z aglomeracji śląskiej, co nie pozostaje bez wpływu na sprawę i dobra procesu, co więcej, jego firma przez lata brała udział w sprawach przed sądami województwa śląskiego w różnych sprawach wynikających ze specyfiki działalności gospodarczej - co prowadzi do wniosku, że oskarżony i jego pracownicy są znani

w sądach, a to może mieć wpływ na wynik sprawy (informacje te pochodzą ze źródeł ogólnodostępnych).

Jednocześnie prokurator wskazał, iż składał do właściwego sądu podobny wniosek, wg. poprzedniego stanu prawnego, który został rozpoznany negatywnie, ale nie spowodowało to żadnej zmiany sposobu prowadzenia procesu (rzetelnie, obiektywnie), wręcz przeciwnie.

Sąd Okręgowy w Sosnowcu w postanowieniu wydanym w trybie art. 37 § 2 k.p.k., przedstawiając własne stanowisko, wniósł o nieuwzględnienie wniosku prokuratora.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek prokuratora nie zasługiwał na uwzględnienie.

Z uwagi na sposób konstrukcji wniosku, na wstępie przypomnieć należy, iż przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu w trybie art. 37 k.p.k. może nastąpić tylko wyjątkowo, gdy przemawia za tym dobro wymiaru sprawiedliwości, przekazanie sprawy w tym trybie jest odstępstwem od zasady właściwości miejscowej. Przesłanki dotyczące kwestii przekazania sprawy w tym trybie należy interpretować restryktywnie [*postanowienie Sądu Najwyższego (dalej SN) z 17 maja 2023 r. sygn. V KO 43/23*]. Okolicznościami przemawiającymi za przekazaniem sprawy są natomiast sytuacje, które mogą wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania sprawy w sposób w pełni obiektywny, przez sąd miejscowo właściwy.

Występujący z wnioskiem prokurator, uzasadniając potrzebę zmiany właściwości sądu w celu wyeliminowania potencjalnych wątpliwości co do bezstronności rozpoznania sprawy, wyraził także swoje niezadowolenie z czasu i sposobu prowadzenia postępowania. W literaturze i orzecznictwie uznając takie zagrożenie za okoliczność uzasadniającą przekazanie sprawy w trybie art. 37 k.p.k., wskazuje się, na sytuacje, w których nieprzekazanie sprawy w zasadzie prowadziłoby do niemożności jej rozpoznania albo do znacznego jego opóźnienia.

Same tylko względy natury technicznej, organizacyjnej czy nawet kadrowej, które utrudniają rozpoczęcie sprawy i prowadzenie postępowania, nie uzasadniają przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 37 k.p.k. (*M. Burdzik, J. Zagrodnik [w:] S. Głogowska, J. Karaźniewicz, M. Klejnowska, N. Majda, I. Palka, K. Sychta, K. Żyła, M. Burdzik, J. Zagrodnik, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, LEX/el. 2023, art. 37. I cyt. tam orzecznictwo i piśmiennictwo*).

Istotnie, postępowanie sądowe w niniejszej sprawie trwa 10 lat, niemniej wynika to przyczyn, które nie sposób uznać za godzące w dobro wymiaru sprawiedliwości, tak jak domagał się tego prokurator we wniosku prokuratora z 9 maja 2023 r. rozstrzygniętym postanowieniem Sądu Okręgowego w Sosnowcu z 5 czerwca 2023 r. sygn. IV K 80/22 (k. 7981), jak i w tym rozpoznawanym w niniejszym postępowaniu przez Sąd Najwyższym. Sprawa o sygn. IV K 80/22 wpłynęła bowiem do Sądu Okręgowego w Sosnowcu 14 lipca 2022 r. i od tamtego czasu jest sukcesywnie procedowana, o czym świadczą protokoły rozpraw znajdujące się w aktach. Natomiast okres 10 lat, na który powołuje się prokurator, uzasadniając swoje stanowisko, wynika z rozstrzygnięć zapadłych na skutek uznania przez sąd II instancji środków odwoławczych kierowanych zarówno przez obrońców oskarżonych - wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach [...], jak i prokuratora oraz pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej - wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach [...], na mocy którego sprawa została przekazana do Sądu Okręgowego w Sosnowcu do ponownego rozpoznania. W świetle poczynionych powyżej rozważań odwołujących się do stanowisk przedstawionych w doktrynie i orzecznictwie, okoliczności towarzyszące rozpoznawaniu sprawy sygn. IV K 80/22 przez Sąd Okręgowy w Sosnowcu, w ocenie Sądu Najwyższego, nie godzą w dobro wymiaru sprawiedliwości i nie wymagają przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu.

Zawarte we wniosku prokuratora okoliczności w istocie nie wskazują na zaistnienie sytuacji, które mogłyby skutkować przekazaniem sprawy w trybie wskazanym w art. 37 k.p.k. Przekonanie o braku możliwości do obiektywnego rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy musi być bowiem oparte na racjonalnych

i rzeczywistych przesłankach. Samo natomiast przekonanie oparte tylko na przypuszczeniach i założeniach o charakterze hipotetycznym co do relacji pomiędzy oskarżonym (i jego pracownikami) a sędziami oraz nastawieniem sędziego do strony, wyrażone zwłaszcza przez tę właśnie stronę postępowania, nie jest wystarczające dla odstąpienia od zasady właściwości miejscowej (*postanowienie SN z 10 sierpnia 2022 r. sygn. V KO 72/22*).

Instytucje przewidziane w art. 41 § 1 k.p.k. i art. 37 k.p.k. pełnią odmienne funkcje i opierają się na odmiennych przesłankach. O ile bowiem w wypadku wyłączenia iudex suspectus podstawą jest obiektywnie istniejące zagrożenie dla bezstronności sędziego, spowodowane istnieniem okoliczności wskazanych w art. 41 § 1 k.p.k., o tyle przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 37 k.p.k. następuje w obliczu możliwości powstania „zewnętrznego” przekonania o braku warunków do bezstronnego rozpoznania sprawy (*postanowienie SN z 18 grudnia 2019 r. sygn. IV KO 157/19 i cyt. tam orzecznictwo*). W ocenie Sądu Najwyższego w niniejszym składzie, okoliczność, zasygnalizowana przez prokuratora, pozostaje na obecnym etapie sprawy wyłącznie w sferze przypuszczeń.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

(B.B.)

[ał]